

2020 -11- 20

Mark- och miljödomstolen

Vid Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, har Stockholms Hamn AB ansökt om tillstånd (ändringstillstånd) att bedriva hamnverksamhet även omfattande hantering av bulkods vid kaj 1 till 5, samt att även bedriva hamnverksamhet vid Frihamnen kaj 1, på fastigheten Stockholm Ladugårdsgärdet 1:4. Verksamheten omfattas av kraven på specifik miljöbedömning enligt 6 kap. miljöbalken.

Synpunkter med anledning av ansökan ska ges in skriftligen senast den 5 januari 2021. Målet kan komma att avgöras utan huvudförhandling.

Synpunkter skickas till Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, Box 69, 131 07 Nacka eller via e-post mmd.nacka.avdelning4@dom.se. Ange fullständiga kontaktuppgifter och gärna även e-postadress i yttrandet. Ange också domstolens målnummer M 8121-19.

Handlingarna i målet finns tillgängliga på domstolen och hos aktförvararen Cecilia Granlund, Stockholms kommun, Trafikkontoret, Fleminggatan 4, Stockholm, tel. 08-508 27 112.

Kallelser och andra meddelanden införs i Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet.

Stockholms Hamn AB genom

Advokat Tomas Underskog
Advokatfirman Åberg & Co AB
Box 16295
103 25 Stockholm

Parter: Stockholms Hamn AB

Målet gäller: tillstånd (ändringstillstånd) att bedriva hamnverksamhet, omfattande hantering av bulkgoods samt även bedriva hamnverksamhet vid Frihamnen kaj 1 på fastigheten Stockholm Ladugårdsgärdet 1:4

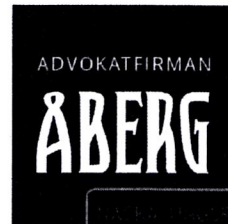
Komplettera ansökan

Innan mark- och miljödomstolen fortsätter handläggningen ska ni komplettera ansökan enligt följande:

1. Enligt framställt yrkande omfattar ansökan tillstånd att "*bedriva hamnverksamhet även omfattande hantering av bulkgoods samt att även bedriva hamnverksamhet vid Frihamnen kaj 1*". Mark- och miljödomstolen har uppfattat att det utökade tillståndet är tänkt att avse hantering av bulkgoods endast vid kaj 1. Om det stämmer bör yrkandet justeras så att det överensstämmer med den planerade verksamheten. Om det inte stämmer bör förtydligas i vilken utsträckning och var i hamnen hantering av bulkgoods planeras.
2. I mark- och miljödomstolens mål M 4553-19 har sökanden på fråga från domstolen förtydligat att Stockholms kommun är verksamhetsutövare för det planerade transportbandet. Sökanden ska redovisa hur ansvaret för transportbandet är reglerat i den del bandet går över verksamhetsområdet för hamnen.
3. Redovisning, i beskrivande text och genom tekniska ritningar, hur den nu ansökta hamnverksamheten är tänkt att bedrivas, och då särskilt hur lossning från skeppslastaren och lastning till fartyg av bulkgoods går till.
4. Redovisning av miljökonsekvenser till följd av den verksamhet som beskrivits under p. 3.
5. Redovisa förslag till skyddsåtgärder för de miljökonsekvenser som redovisats under p. 4.

Kompletteringen ska ha kommit in till domstolen **senast den 10 januari 2020**. Ange målnummer.

Ann-Britt Storhannus
Tel 08-561 656 40

NACKA TINGSRÄTT
Avdelning 4INKOM: 2020-04-22
MÅLNR: M 8121-19
AKTBIL: 11

Stockholm den 22 april 2020

Nacka tingsrätt
mark- och miljödomstolen
mmd.nacka.avdelning4@dom.se**Mål nr M 8121-19**

Ang. ändringstillstånd att bedriva hamnverksamhet, omfattande hantering av bulkgoods samt att även bedriva hamnverksamhet vid Frihamnen kaj 1 på fastigheten Ladugårdsgärdet 1:4 i Stockholms kommun

Stockholms Hamn AB efterkommer föreläggandet i aktbilaga 2 enligt följande.

1. Tydliggörande av yrkandet

Mark- och miljödomstolen har i föreläggandet meddelat att den uppfattat att det utökade tillståndet är tänkt att avse hantering av bulkgoods endast vid kaj 1. Om det stämmer anser domstolen att det yrkandet bör justeras så att det överensstämmer med den planerade verksamheten. Om det inte stämmer bör förtydligas i vilken utsträckning och var i hamnen hantering av bulkgoods planeras.

Hamnen: Ansökan var inte begränsad till att omfatta hantering av bulkgoods endast vid kaj 1. Med anledning av domstolens fråga och fortsatt övervägande finner dock Hamnen inte vara nödvändigt att låta sådan hantering fortgå inom hela hamnen. Yrkandet kan därför begränsas till att avse hantering vid kaj 1 till 5. Bolaget tydliggör därför yrkandet enligt följande:

Stockholms Hamn AB yrkar att mark- och miljödomstolen lämnar bolaget tillstånd (ändringstillstånd) att bedriva hamnverksamhet även omfattande hantering av bulkgoods vid kaj 1 till 5 samt att även bedriva hamnverksamhet vid Frihamnen kaj 1 på Ladugårdsgärdet 1:4.

2. Transportbandet

Domstolen har i föreläggandet vidare noterat att Stockholms stad i mål nr M 4553-19 har

förtydligat att det är staden som är verksamhetsutövare för det planerade transportbandet. Domstolen efterfrågar därför en redovisning gällande hur ansvaret för transportbandet är reglerat i den del bandet går över verksamhetsområdet för hamnen.

Bolaget: Det är riktigt att det är Stockholms stad som har svarar för verksamheten vid transportbandet även i den del som den bedrivs inom hamnens verksamhetsområde. Det är staden som äger transportbandet och bedriver verksamheten vid detta.

3. Redovisning av hur den ansökta hamnverksamheten är tänkt att bedrivas

Mark- och miljödomstolen önskar redovisning i beskrivande text och genom tekniska ritningar hur den nu ansökta hamnverksamheten är tänkt att bedrivas och då särskilt hur lossning från skeppslastaren och lastning till fartyg av bulkgoods går till.

Hamnen: Hamnen har i avsnitt 3.4.4. i den tekniska beskrivningen redovisat hur lastning av fartyg ska gå till. I avsnitt 4.4 i den tekniska beskrivningen finns ritningar avseende transportband och skeppslastare.

4. Redovisning av miljökonsekvenser

Mark- och miljödomstolen önskar redovisning av miljökonsekvenser till följd av den verksamhet som beskrivits under p. 3.

Hamnen: Den i målet ingivna miljökonsekvensbeskrivningen redovisar bedömd påverkan från både verksamheten i MLC och verksamheten i förevarande ansökan. Som framgår av miljökonsekvensbedömningen är påverkan av samma slag som den påverkan som har bedömts och ansetts godtagbar vid prövningen 2007-2011 av hamnverksamheten (mål nr M 2807-07, Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen) och verksamheten medför inte heller en förändrad påverkan i förhållande till den då prövade. Hamnen har därför inte sett vara möjligt att nu anföra mera eller annat än det som redan anförts och prövats och då framförallt vad som antecknats på s. 14 – 16 i nämnda dom gällande miljöeffekterna/miljöpåverkan under driftskedet, se **bilaga 1**.

5. Skyddsåtgärder

Mark- och miljödomstolen önskar redovisning av förslag till skyddsåtgärder för de miljökonsekvenser som redovisats under p. 4.

Hamnen: Genom ovan nämnd dom har prövats skyddsåtgärder som erfordras för tidigare prövad verksamhet. Eftersom nu aktuell verksamhet är av samma slag och omfattning som tidigare prövats bör även verksamheten under nu aktuell ansökan omfattas av de skyldigheter och åtaganden som framgår av villkor i lagakraftvunna domar för hamnverksamheten. Bolaget inger sammanställning över de dessa villkor, se **bilaga 2**. (Se villkor under ”Hamnverksamheten” på s. 2-8 i dom den 19 april, Svea hovrätt, Mark- och miljööverdomstolen, se villkoren 1-3 i dom den 18 maj 2015, Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen). Hamnen

har inte heller sett vara miljömässigt motiverat eller lämpligt att nu föreskriva annat eller mera.

Som ovan

Tomas Underskog

upp på land, avvattnas och användas antingen som täckmaterial på en avfallsdeponi eller för andra konstruktionsändamål inom deponin.

NACKA TINGSRÄTT

Avdelning 4

INKOM: 2020-04-22

MÅLNR: M 8121-19

AKTBIL: 12

Ansökan omfattar anläggningar vid vilka Stockholms Hamn AB bedriver verksamhet, dvs anläggningar i form av kajer och annat som medger trafik med fartyg med en bruttodräktighet av minst 1 350, och bolagets verksamhet vid dessa. Ansökan omfattar alltså inte den verksamhet som bedrivs av andra aktörer med bolagets utrustning och därför inte heller följdföretag till sådan verksamhet i form av bl a fartygs- och landtrafik till och från sådana verksamheter.

Den planerade vattenbyggnaden förväntas inte medföra någon ökning av verksamhetens omfattning.

Miljöeffekter

Verksamheten vid Värtahamnen och Frihamnen ger upphov till ett antal miljöeffekter. Man har i detta hänseende att skilja mellan direkta effekter och indirekta effekter. Med direkta effekter menas de effekter som kan uppkomma från den verksamhet som Stockholms Hamn AB självt kan råda över. Sådana effekter uppkommer från hamnverksamheten och de arbeten i vatten som planeras. Med indirekta effekter menas de effekter som uppkommer från verksamhet som Stockholms Hamn AB inte självt råder över, t ex transporter till och från hamnen. Nedan ges en beskrivning av de huvudsakliga miljöeffekter som bedöms uppkomma i anläggningsskedet och vid driften av hamnen.

Anläggningsskedet

Vid utbyggnaden i vatten bedöms påverkan på vattenmiljön och risken för spridning av förorenade sediment vara de viktigaste miljöeffekterna. I samband med fyllnings- och grundläggningsarbeten samt muddring och sprängning kommer vattnet att gruldas på grund av att sediment kommer i suspension. Vad gäller de förorenade sedimenten bedöms den föreslagna metoden för omhändertagande tillsammans med de föreslagna skyddsåtgärderna i samband med arbetet vara tillräckliga för att mini-

mera spridningen av föroreningar. (I fråga om buller från anläggningsarbetena, se sid 29 f.)

Muddermassorna kommer att separeras vid upptagning, dvs efter det att de förorenade massorna har omhändertagits tas de underliggande icke förorenade massorna omhand. De förorenade massorna (ca 9 000 km i Frihamnen) föreslås muddras och avvattnas för att sedan deponeras hos en godkänd mottagare (avfallsdeponi eller destruktionsanläggning).

En utbyggnad av Värtapiren bildar inte någon ny trängsta tvärsektion i Lilla Värtan. Detta innebär att inga avgörande negativa konsekvenser för strömförhållandena i Lilla Värtan bedöms uppkomma.

Sprängning under vatten kommer att ske i Frihamnen, vilket bildar tryckvågor som kan påverka fisk. Sprängningsarbetena bildar även kväveläckage till recipienten. Bergmassor som används vid utfyllnaden kommer att bidra till en ökad lokal belastning av kväve till Lilla Värtan.

Driftsskedet

De huvudsakliga miljöeffekterna orsakade av hamnverksamheten under driftsskedet bedöms vara buller och risker för t ex olyckor.

Inga riktvärden för buller överskrids under dag- och kvällsperiod då verksamheten i huvudsak sker. Om verksamheten sker nattetid kan ett antal närboende exponeras för ljudnivåer som överskrider riktvärdena till följd av trucktransporter i Värtahamnen. Efter utbyggnaden av Värtapiren minskar risken för överskridande av bullerriktvärdena jämfört med nuläget.

Risker inom hamnområdet är främst knutna till farligt gods. Till följd av planerade ombyggnader, nya ytor och en annan trafiksituation i anslutning till Värtahamnen bedöms riskerna minska något trots en ökning av faktiskt hanterad godsmängd i den sökta verksamheten jämfört med nuläget.

Miljöeffekter orsakas även av följdverksamheter, dvs fartygs- och landtransporter. Omfattningen av dessa förväntas öka i den sökta verksamheten. Detta leder till bl a ökade emissioner till luft vilket orsakar miljöpåverkan. Utsläppen bidrar inte till att några miljökvalitetsnormer överskrids i eller i anslutning till hamnen. Den sökta verksamheten bedöms inte medföra någon total försämring av bullersituationen i anslutning till hamnen. En ökad trafik ökar däremot antalet tillfällen med risk för bullerstörning för närboende. Detta gäller även för landtransporter, tåg och vägfordon. Efter färdigställandet av Norra Länken kommer dock Valhallavägen, Lidingövägen och Lindarängsvägen att få en kraftig avlastning. Huvuddelen av vägtransporterna till och från hamnen bedöms då kunna gå via Norra Länken.

I ett inledningsskede kan bottenerosionen orsakad av fartygsrörelser öka i Lilla Värtan till följd av fler anlöp och något ändrad färdväg till kaj (för de ombyggda delarna). Spridningar av förorenade sediment kan ske men omkringliggande sediment har samma halter varför inget nettobidrag bedöms ske.

Till följd av skillnaden i hanterad godsmängd mellan nuläget och den sökta verksamheten kan mängden *avfall* komma att öka. En sådan ökning kommer inte att påverka Stockholms Hamn AB:s verksamhet inom hamndelen eftersom ökningen kan hanteras med nu befintliga anordningar. Hamnen har en god beredskap för att kunna hantera avfall från fartyg som inte anlöper reguljärt. Hamnen har ett system där fartyget senast 24 timmar före anlöp anropar hamnens Bevaknings- och Trafikcentral (BTC). Enligt gällande föreskrifter från Sjöfartsverket (SJÖFS 2001:12) har bolaget upprättat och till verket inlämnat en avfallshanteringsplan för hur fartygsgenererat avfall skall hanteras.

HANDLÄGGNINGEN

Miljödomstolen har med stöd av 22 kap 3 § miljöbalken utfärdat kungörelse. Yttrandet med synpunkter på ansökan och på den ingivna miljökonsekvensbeskrivningen har därefter inkommit från Fiskeriverket, Sjöfartsverket, Länsstyrelsen i Stockholms län, Kommunstyrelsen i Stockholms kommun, Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Lidingö kommun, Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms

kommun, Bostadsrättsföreningen Värtahus, Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening, Gustaf-Otto Douglas och Henry Duhs, Per Olof Fredriksson, Gamla Livförsäkringsaktiebolaget SEB Trygg Liv, Stockholm Vatten AB samt Tallink Silja AB. Stockholms Hamn AB har inkommit med bemötande av synpunkterna. Miljödömsstolen har hållit huvudförhandling och efter huvudförhandlingens avslutande förelagt sökandebolaget att komplettera miljökonsekvensbeskrivningen i vissa närmare angivna avseenden. Sedan begärda kompletteringar inkommit till dömsstolen har remissmyndigheterna och andra intressenter förelagts att yttra sig över kompletteringarna. Sökandebolaget har därefter beretts tillfälle att bemöta yttrandena.

REMISSYTTRANDEN OCH SÖKANDENS BEMÖTANDEN

Fiskeriverket

Det aktuella vattenområdet hyser ett 30-tal olika fiskarter bl a abborre, gädda, gös, strömming, havsöring och lax. Det kan inte uteslutas att Lilla Värtan är av betydelse för fiskars vandring och lek. Frihamnen och Värtan omges av Nationalstadsparken som innefattar vattenområden inom Lilla Värtan. Inom området sker ett aktivt sportfiske året runt. Inom området sker också olika fiskevårdande insatser, bl a i form av utsättningar av fisk (lax och havsöring).

Följande skadeförebyggande åtgärder bör genomföras:

- I beaktande av den höga kvävebelastningen som råder i havsområdet bör sökanden ytterligare undersöka möjligheterna att tvätta de sprängda bergmassorna som används för utfyllnad för att minska läckaget av kväve.
- De förorenade sedimenten bör avvattnas och deponeras hos godkänd mottagare som sökanden föreslagit. De renare massorna kan användas vid utfyllnad genom masstabilisering eller deponeras på land.
- Grumlande arbeten bör begränsas till höst- och vinterperioden och bör undvikas under tiden den 1 april – den 30 september för att inte störa den huvudsakliga lekperioden för fisk.
- Länsar med geotextilduk bör användas vid schaktning av gamla fyllnadsmassor och vid grumlande arbeten i vatten för att förhindra grumling och spridning av

föroreningar. Dukarnas funktion skall regelbundet kontrolleras. Muddring bör om möjligt undvikas vid passage av större fartyg eftersom skiktbrytning och turbulens leder till ökad spridning av grumlingen.

- Vid sprängningsarbeten i Frihamnen bör de försiktighetsåtgärder vidtas som anges i avsnitt 10.1.1 i miljökonsekvensbeskrivningen

- Åtgärder skall vidtas för att förhindra spill och läckage av olja och andra kemikalier från arbetsmaskiner. Dessa fordon bör vara miljöklassade med biologiskt nedbrytbara oljor och vara utrustade med absorptionsmedel. Kontroll av läckage från fordonen bör utföras regelbundet och ofta.

- De planerade muddrings- och utfyllnadsarbetena skall följas genom ett kontrollprogram som upprättas i samråd med tillsynsmyndigheten.

Fiskeriverket anser att det är direkt olämpligt att deponera förorenade sedimentmassor i havet samt använda förorenade massor vid landutfyllnad. De förorenade massorna bör tas bort ner till ett djup som kan anses fritt från föroreningar och massorna bör tas upp på land och transporteras till godkänd mottagare för farligt avfall. Sedimentet i provtagningsområdet har visat sig innehålla en rad föroreningar av vilka flertalet förekommer i mycket höga halter. Tungmetaller och organiska miljögifter är starkt partikelbundna men vid muddring sprids partiklarna och förorenande ämnen frigörs. Upptaget av förorenande ämnen riskerar att öka i organismer i recipienten under främst anläggningsfasen och om halterna överskrider akuttoxiska gränsvärden kan direkt negativa effekter på exempelvis fisk uppstå. De mest känsliga perioderna för fisk är under lek, när äggen kläcks och i fiskens yngre livsstadier.

Sökanden har uppgett vid kompletteringen av miljökonsekvensbeskrivningen att vid de tidigare underhållsmuddringarna har de massor som varit tillåtna att dumpa inte fått innehålla högre föroreningshalter än klass 4 enligt Naturvårdverkets rapport 4914 ("Bedömningsgrunder för miljö kvalitet Kust och hav") samt att tributyltenn (TBT) inte får överstiga 200 µg/kg TS. Klass 4 innebär att massorna innehåller föroreningar klassade som hög halt. I nyssnämnda rapport anges att gränsen mellan klass 2 och 3 motsvarar ungefär minimihalter i utsjösediment. Fiskeriverket anser därför att gränsen för vilka massor som får dumpas rimligen inte bör överskrida

klass 2. Fiskeriverket anser vidare att TBT-gränsvärdet på 200 µg/kg TS är för högt satt med tanke på risken för ekotoxikologiska effekter på akvatiska organismer.

TBT är ett hormonstörande ämne, bioackumulerande och extremt giftigt för fisk och blötdjur. TBT orsakar t ex könsbyte hos snäckor. OSPAR har satt upp kriterier som skall indikera maximal säkerhetsnivå beträffande föroreningar i miljön. För TBT-föreningar är säkerhetsnivån satt för vattenfasen till 0,0001 – 0,0015 µg/l och för sediment till 0,00001 – 0,00015 mg/kg våtvikt (OSPAR 2004). I Europaparlamentets och Rådets direktiv ((2008/105/EG den 16 december 2008) om miljökvalitetsnormer inom vattenpolitikens område är miljökvalitetsnormen för TBT-föreningar för vattenfasen satt till 0,0002 µg/l.

Beträffande länsstyrelsens förslag om utredning av vattenmiljön – som sökanden godtar bortsett från att sökanden inte önskar ett särskilt villkor härom i tillståndsdomen – anser Fiskeriverket att utredningen bör ske även i samråd med verket samt att utredningen också bör innefatta kontroll av påverkan på fiskbestånden i området inklusive fiskens hälsa och kontroll av halter av miljöfarliga ämnen i för området lämplig fiskart. Främst bör kontroll ske av halterna av PAH, PCB, TBT och DDT men även av andra i området förekommande metaller.

Även om skadeförebyggande åtgärder genomförs i samband med vattenarbeten kan negativ påverkan på fiskbestånden och fiske i området påräknas. Negativ påverkan uppstår genom förlust av habitat och därmed permanent bortfall av fiskproduktion m m orsakad av landutfyllnad (om totalt 84 000 kvm). Negativ påverkan uppkommer vidare i samband med att det sker återkommande muddringar och dumpningar. Det kan inte heller uteslutas att den ökade fartygstrafiken i området kommer att inverka negativt på fisk och andra akvatiska organismer längs farleden och hamnen. På grund av det anförda anser Fiskeriverket att sökanden som kompensation för negativ påverkan på fiskbestånden och fiske som kan uppstå till följd av den sökta verksamheten skall betala en årlig fiskeavgift enligt 6 kap 5 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet. Storleken på fiskeavgiften går inte att bedöma på grundval av det underlag som hittills framtagits i samband med ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen. Vid bestämmandet av fiskeavgiftens storlek

skall beaktas *dels* bortfallet av potentiellt fångstbar fisk för såväl yrkesfisket som fritids- och sportfisket, *dels* förlusten av fiskproduktion. Fiskeavgiften bör fastställas efter genomförandet av provotidsutredningarna om vattenmiljön i Lilla Värtan och de återkommande muddringarna och dumpningarna.

Sökanden

Bolaget delar i allt väsentligt Fiskeriverkets synpunkter och har endast följande invändningar mot verkets förslag.

Det kvävetillskott som kan förväntas vid användandet av sprängstensmassor bedöms vara av underordnad betydelse i förhållande till den allmänna kvävebelastningen i området. Att tvätta sprängstensmassorna framstår därför som orimligt vid en avvägning mellan den eventuella nyttan därmed och kostnaden för åtgärden och den extra förbrukning av resurser som åtgärden skulle medföra. Kostnaden för att tvätta bergmassor som skall läggas under vatten kan inte förväntas understiga 12 miljoner kr.

Beträffande Fiskeriverkets önskemål att grumlande arbeten inte skall få utföras under sommarhalvåret vill bolaget anföra följande. Bolaget har behov av att få utföra sådana arbeten under hela året. Grunden för detta behov är bl a att tillgång till och leverans av stenmassor från byggnation av t ex Norra Länken och Citybanan måste kunna samordnas med bolagets arbeten. Genom en sådan samordning kan stora miljömässiga fördelar vinnas bl a genom det minskade transportarbetet. För att undvika grumling utanför arbetsområdet föreslår bolaget att bolaget – utöver av Länsstyrelsen föreslagna åtgärder (se nedan) – genomför kontinuerlig mätning av grumling med tillhörande verifierande provtagning som skall vara i funktion under hela den tid som arbeten utförs i vatten. Bolaget åtar sig vidare att tillse att det finns beredskap för omedelbara åtgärder och rutiner för arbetsstopp. Med dessa skyddsåtgärder saknas anledning att på förslaget sätt begränsa grumlande arbeten i tiden.

Bolaget har ingen invändning mot att samråda även med Fiskeriverket i utredningen av vattenmiljön.

SVEA HOVRÄTT
Miljööverdomstolen
Rotel 060101

DOM
2011-04-19
Stockholm

Mål nr
M 1956-10

Bilaga 2

1

Tillståndsbestämmelser och nllkar	NACKA TINGSRÄTT
	Avdelning 4
	INKOM: 2020-04-22
	MÅLNR: N 8121-19
AKTBIL: 13	

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, miljödomstolen, deldom 2010-02-16 i mål nr M 2807-07, se bilaga A

KLAGANDE OCH MOTPARTER

1. Stockholms Hamn AB, Box 27 314, 102 54 Stockholm
Ombud: Advokaterna Ulf Skorup och Tomas Underskog, Box 16295
103 25 Stockholm
2. Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening, c/o Per-Olof Fredriksson,
Sandhamnsgatan 12, 115 40 Stockholm
Ställföreträdare: Claes Trygger, Artillerigatan 78, 115 30 Stockholm
3. Per-Olof Fredriksson, Sandhamnsgatan 12, 115 40 Stockholm

MOTPARTER

1. Länsstyrelsen i Stockholms län, Box 22067, 104 22 Stockholm
2. Stockholms kommun, 105 35 Stockholm
Ombud för 2: Stadsadvokaten Malin Lindvall, c/o Stadsledningskontoret,
Juridiska avdelningen, 105 35 Stockholm

SAKEN

Fråga om tillstånd enligt miljöbalken till hamnverksamhet och vattenverksamhet i
Värtahamnen - Frihamnen i Stockholms och Lidingö kommuner

MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Tillstånd

Med ändring av miljödomstolens dom lämnar Miljööverdomstolen Stockholms Hamn AB
tillstånd enligt miljöbalken

- att inom fastigheterna Alexandria 1 och 5, Antwerpen 2, Beirut 1, Brest 1, Casablanca 1, Hangö 1, Hull 2, Ladugårdsgärdet 1:4, 1:9 (1), 1:40 och 1:42, Tunis 3 och Valparaiso 1 i Stockholms kommun samt Lidingö 8:25, 8:55, 8:78, 8:87, 8:169 och 8:184 i Lidingö kommun, bedriva hamnverksamhet inom det verksamhetsområde vars befintliga avgränsning framgår av domsbilaga B och den planerade av domsbilaga C, och som medger trafik med fartyg med en bruttodräktighet av maximalt 160 000,
- att inom vattenområdet till fastigheterna Beirut 1 och Ladugårdsgärdet 1:40 riva ut befintlig pir i erforderliga delar,
- att fylla ut ett vattenområde om ca 11 000 m² vid Värtapiren och ett vattenområde om ca 9 000 m² i Värtabassängen (enligt ritning domsbilaga D) med dels massor som uppkommer inom arbetsområdet och som stabiliseras, dels externa fyllnadsmassor

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50
E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax
08-561 675 59

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00-15:00

- att innan utfyllnad grundförstärka utfyllnadsområdena medelst pålar och/eller KC-stabilisering, varvid metoderna kan komma till användning för områdena i sin helhet eller för delar av dessa antingen var och en för sig eller genom en kombination av dessa,
- att uppföra kaj och ramper (enligt ritning domsbilaga D) medelst betongdäck på pålar och/eller stålspons som förankras med ankarplattor,
- att som förlängning av kaj 3 på Frihamnspiren inom vattenområdet till fastigheten Ladugårdsgärdet 1:4 i Stockholms kommun uppföra en med dragstag till ankarplattor förankrad sponskaj (inklusive dykdalb) till en ungefärlig längd av 140 meter,
- att riva ut och till redovisad plats inom vattenområde till fastigheten Ladugårdsgärdet 1:4 i Stockholms kommun flytta sightseeingbrygga öster om kaj 3 på Frihamnspiren, att utföras med armerad betongplatta som vilar på ett landfäste av armerad betong samt på tre stålplålar mot sjösidan,
- att fylla ut ett vattenområde om 2 500 m² mellan befintligt markområde och den vid Frihamnspiren förlängda kajen,
- att inom vattenområdena till angivna fastigheter utföra muddring, schaktning och masstabilisering i anslutning till och inför eller i samband med de övriga arbeten som sökta tillstånd avser.

Villkor

För den tillståndsgivna verksamheten ska, förutom villkorspunkterna 1, 2 och 5 i miljödomstolens dom, gälla följande ändrade och tillagda villkor.

Allmänt villkor

Om inte annat följer av Miljööverdomstolens dom ska verksamheten inklusive åtgärder för att begränsa störningar för omgivningen bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden angivit i ansökningshandlingarna eller i övrigt åtagit sig i målet.

Hamnverksamheten

1. --- *NO:s dom* ✓
1. Kemiska produkter och farligt avfall skall förvaras och hanteras så att eventuellt läckage och spill inte förorenar mark, grundvatten, ytvatten eller luft. Förvaringsplats för farligt avfall skall märkas liksom olika avfallslag inom platsen.
2. --- ✓
2. Avfall som uppkommer i verksamheten och som kan komma att uppsamlas från fartyg skall hanteras så att återanvändning eller återvinning främjas bl a genom att olika avfallslag hålls isär.
3. Sökanden ska senast vid idrifttagande av kaj inom hamnytor som tillskapas genom den tillståndsgivna verksamheten erbjuda elanslutning till rederier med annan linjetrafik på hamnen än containertrafik. Inom övriga hamnytor ska hamnen senast två år efter lagakraftvunnen dom erbjuda elanslutning till rederier med sådan linjetrafik. Hamnen ska senast tre år efter lagakraftvunnen dom till tillsynsmyndigheten redovisa en utredning beträffande åtgärder som möjliggör att container- och kryssningsfartyg ska kunna erbjudas elanslutning. Utredningen ska omfatta en tidplan för att utrusta kajplatser för sådana fartyg med de tekniska anordningar som behövs för genomförandet.
4. Sökanden ska vid förvärv av arbetsfordon som ska användas inom hamnområdet tillse att endast sådana fordon kommer i fråga som är mest fördelaktiga från miljösynpunkt.

Hamnen ska till tillsynsmyndigheten redovisa hur förvärvade maskiner uppfyller kravet.

5. --- *NO:s dom -* 5. Om verksamheten i sin helhet eller i någon väsentlig del upphör skall detta i god tid före nedläggningen anmälas till tillsynsmyndigheten. Anmälan skall belysa vilka undersökningar som krävs för att konstatera om efterbehandling behövs.
6. Sökanden ska planera och bedriva hamnverksamheten så att mängden hanterat gods inte överstiger 4,4 miljoner ton per år och så att hamnen inte nyttjas för fler fartygspassagerare än 5,7 miljoner per år.
7. Sökanden ska samråda med tillsynsmyndigheten samt huvudmannen för den allmänna va-anläggningen om beskaffenheten av avloppsvattnen som fartyg avleder till den allmänna va-anläggningen. Halten svavelväte i detta avloppsvatten får inte överstiga 25 ppm och dess pH ska vara mellan 6,5 – 11, dock att överskridande av angivna värden kan tillåtas efter medgivande av huvudmannen. Ämnen som är klassade som miljöfarliga får inte föras till den allmänna va-anläggningen utan huvudmannens medgivande.
8. Hamnen ska installera reningssystem för dagvatten inom hamnytor som tillskapas genom den tillståndsgivna verksamheten. Inom övriga hamnytor ska reningssystem vid utlopp för dagvatten som härrör från hamnområdet installeras senast tre år från lagakraftvunnen dom.

Vattenverksamheten

9. Alla grumlande arbeten i vattenområdet ska ske innanför tät spont eller dubbla geotextilskärmar. Om turbiditeten utanför dessa skyddsanordningar överskrider det åtgärdsvärde som anges i kontrollprogrammet ska omedelbart vidtas åtgärder för att minska den förhöjda grumlingen och om annan åtgärd inte är tillräcklig ska de grumlande arbetena avbrytas. Länssar och absorptionsmedel ska hållas i beredskap i händelse av olycka. Skyddsanordningarna får tas bort först sedan de grumlande arbetena avslutats och det i kontrollprogrammet fastställda värdet för turbiditet underskrids innanför skyddsanordningarna. Passage in och ut ur arbetsområdet ska ske via luftslussar bestående av dubbla bubbelridåer.
10. Sprängning i vattenområde ska ske samlat och med små laddningar. Innan sprängning sker ska bubbelridå eller annan lämplig åtgärd vidtas för att minimera tryckvågens spridning samt vidtas skyddsåtgärder för att skrämja bort fisk och annan fauna som kan riskera att skadas. Laddningshålen ska vara förborrade för att minska grumlingen. Sprängämnen med lågt kväveinnehåll ska användas.
11. Inför muddring i vattenområde ska muddermassor som innehåller föroreningar klassificeras med hänsyn till föroreningsinnehåll. För massor med en blyhalt som överstiger 110 mg/kg TS ska i möjligaste mån frysmuddring tillämpas och ska sådana muddermassor utan föregående avvattning transporteras till godkänd anläggning för omhändertagande. Om annan muddringsmetod än frysmuddring måste tillämpas ska det vid avvattning avgående vattnet renas kemiskt eller mekaniskt och därefter ska prover tas på detta med avseende på föroreningar (metaller, PAH, oljekolväten och TBT) innan det efter samråd med tillsynsmyndigheten bestäms om det får återföras till

recipienten. Miljööverdomstolen delegerar till tillsynsmyndigheten att vid behov meddela villkor avseende värden för vatten som får återföras till recipienten.

12. Spontning och pålning får bedrivas endast helgfri måndag-fredag mellan kl. 07-19. Pålning och spontning ska ske med resonansfri vibrator, varjämte spontning även kan ske med hydraulisk press. Boende, närliggande verksamhetsutövare och företag med arbetslokaler för tyst verksamhet ska i god tid informeras om när spontningen och pålningen kommer att utföras.
13. Byggverksamheten får inte ge upphov till högre ljudnivåer än de riktvärden som anges i Naturvårdsverkets författningssamling 2004:15 med allmänna råd om buller från bygglätor.
14. Hamnen ska minst tre veckor före påbörjande av arbete i vatten lämna uppgifter om arbetets omfattning till Sjöfartsverkets Ufs-redaktion för kungörelse i Ufs. Under arbetets gång ska Stockholms sjötrafikområde hållas underrättat om arbetets utveckling. Efter avslutat arbete ska relationsuppgifter lämnas till Ufs' redaktion för införande i sjökort.

Bemyndiganden

Miljööverdomstolen överläter åt tillsynsmyndigheten att enligt 22 kap. 25 § miljöbalken besluta om de närmare föreskrifter för omhändertagande av muddrade massor samt kontroll av externa fyllnadsmassor som kan behövas med utgångspunkt från de krav som ställs enligt tillståndsdomen.

Prövotidsförordnanden och föreskrifter

För den tillståndsgivna verksamheten ska för i miljödomstolens dom uppskjutna frågor, förutom prövotidsförordnandet i punkten, gälla följande ändrade prövotidsförordnanden samt uppskjuts ytterligare frågor med tillagda prövotidsförordnanden.

1. Hamnen ska i samråd med tillsynsmyndigheten och Lidingö Stad under en prövotid utreda dels möjligheterna att minska bulleremissioner från verksamhetsområdet till en sådan nivå att den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostad inte överstiger Naturvårdsverkets riktvärden för nyetablerad industri samt, för lågfrekvent buller, riktvärdena i Socialstyrelsens allmänna råd om buller inomhus (SOF 2005:6), dels förutsättningarna att genom avtal med trafikerande rederier minska bulleremissioner. Utredningen ska omfatta en miljömedicinsk undersökning. Resultatet av utredningarna samt förslag till åtgärder och slutliga villkor ska ges in till miljödomstolen inom ett år från lagakrafttagande dom. De förslag till slutliga villkor som ska ges in till miljödomstolen ska föreskriva krav på viss teknik eller skyddsåtgärd och/eller begränsningsvärden och hur dessa ska verifieras.

Under prövotiden och tills annat bestämts får buller från verksamhetsområdet inte ge upphov till högre ekvivalenta ljudnivåer utomhus vid bostäder som frifältsvärden än 55 dBA kl 06-18, 50 dBA kvällar kl 18-22 samt 45 dBA nätter kl. 22-06. Beträffande momentana ljud nattetid får 60 dBA inte överskridas.

→ se villkor i dom den 18 maj 2015 från MMO.

1. Hamnen ska i samråd med tillsynsmyndigheten under en provotid utreda möjligheterna att minska bulleremissionerna från hamnrelaterad tågtrafik och vilka åtgärder som kan vidtas, t.ex. fasadisolerande åtgärder eller bullerbegränsande åtgärder på vagnkopplingar, vagnhjul och spår. Resultatet av utredningen och förslag till slutliga villkor ska ges in till miljödomstolen inom två år från lagakraftgående dom. De förslag till slutliga villkor som ska ges in till miljödomstolen ska föreskriva krav på viss teknik eller skyddsåtgärd och/eller begränsningsvärden och hur dessa ska verifieras.
2. Miljödomstolen uppskjuter frågan om meddelande av slutliga villkor beträffande buller från hamnrelaterad tågtrafik och föreskriver att sökanden i samråd med tillsynsmyndigheten under en provotid skall utreda möjligheterna att minska emissionerna från sådan trafik och vilka åtgärder som kan vidtas, t.ex. fasadisolerande åtgärder. Resultatet av utredningen och förslag till slutliga villkor skall ges in till miljödomstolen inom två år från lagakraftgående dom.
3. Hamnen ska i samråd med tillsynsmyndigheten utföra undersökningar rörande utsläppen av dagvatten. Resultatet av undersökningarna samt förslag till ytterligare skyddsåtgärder och slutliga villkor ska ges in till miljödomstolen inom två år från lagakraftvunnen dom. De förslag till slutliga villkor som ska ges in till miljödomstolen ska föreskriva krav på viss teknik eller skyddsåtgärd och/eller begränsningsvärden för utsläppen till recipienten och hur dess ska verifieras.
4. Miljööverdomstolen skjuter upp frågan om påläggande för Hamnen att betala fiskeavgift i form av dels årlig avgift för permanent skada till följd av utfyllnad av vattenområde dels engångsavgift för temporär skada till följd av muddring och övertäckning av bottenstrukturer inom muddringsområdet samt genom grumling och sedimentering under tiden för utförandet av den nu tillståndsgivna vattenverksamheten. Hamnen ska under en provotid, genom referensundersökningar och efterkontroll, utreda i vad mån sådan skada uppstår. Utredningsarbetet ska av Hamnen planeras före byggstart och i samråd med Fiskeriverket och länsstyrelsen. Hamnen ska senast inom två år från det att de grumlande arbetena avslutats redovisa resultatet av utredningen till miljödomstolen och förslag på ersättning.
5. Miljööverdomstolen skjuter upp frågan om påläggande för Hamnen att anlägga erosionsskydd för att minska behovet av underhållsmuddring. Hamnen ska under en provotid utreda möjligheterna att i samband med tillståndsgivna anläggningsarbeten anlägga sådana erosionsskydd och senast inom två år från lagakraftvunnen dom till miljödomstolen redovisa resultatet av utredningen och eventuella förslag till åtgärder.

Kontrollprogram

Vad miljödomstolen föreskrivit om upprättande av kontrollprogram ska med följande tillägg gälla även för nu meddelade tillstånd.

För vattenverksamheten ska förslag till kontrollprogram tillställas tillsynsmyndigheterna senast tio veckor innan arbeten i vattenområde påbörjas. Kontrollprogrammet ska särskilt innehålla uppgift, dels om bakgrundsvärden i det blivande arbetsområdet beträffande grumling (turbiditet) och om den turbiditet som inte får överskridas vid grumlande arbeten i vattenområde, dels om det avstånd, räknat från platsen för grumlande arbeten, vid vilket sökanden ska utföra kontinuerliga turbiditetsmätningar för kontroll av att turbiditeten inte överskrids. Kontrollprogrammet ska också innehålla åtgärder för kontroll av innehållet i de förorenade muddrade massor som avskiljts genom frysmuddring eller på annat sätt innan de bortforslas för deponering eller läggs upp för avvattning. Hamnen ska avvakta påbörjandet av

→ se villkor i dom den 19 maj 2015
från MMO

grumlande arbeten tills myndigheterna godkänt kontrollprogrammet samt göra påbörjande- och avslutandeanmälan till myndigheterna.

Arbets tid

De arbeten för vattenverksamhet som medgetts i denna dom ska vara utförda senast inom tio (10) år från dagen för dom. Tillståndet förfaller om hamnen inte iakttar bestämmelserna om arbetstid.

Oförutsedd skada

Om den vattenverksamhet som avses med tillståndet medför skada, som miljödomstolen inte har förutsett, får den skadelidande framställa anspråk på ersättning. Sådant anspråk ska för att få tas upp till prövning framställas till miljödomstolen inom fem (5) år från arbetstidens utgång.

Verkställighet

Miljööverdomstolen förordnar att tillståndet får tas i anspråk utan hinder av laga kraft, dock att för ianspråktagandet av tillståndet till den del detta avser vattenverksamhet ska iaktas de villkor som anges i 22 kap. 27 § fjärde stycket och 22 kap. 28 § första stycket andra meningen miljöbalken.

Övriga yrkanden

Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförenings och Per-Olof Fredrikssons yrkanden om villkor för hamnverksamheten avslås.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DELDOM
2015-05-18
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr M 2807-07

SÖKANDE

Stockholms Hamn AB, 556008-1647
Box 27314
102 54 Stockholm

Ombud: x

SAKEN

Fråga om tillstånd enligt miljöbalken till hamnverksamhet och vattenverksamhet i Värtahamnen – Frihamnen, Stockholms och Lidingö kommuner; nu fråga om prøvotidsredovisningar.

Anläggnings-ID i miljöboken: 115
Koordinater: N: 6583082 E: 677061

DOMSLUT

Buller från hamnområdet

1. Buller från hamnområdet får inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än
 - 55 dBA dagtid kl. 06.00 - 18.00
 - 50 dBA kvällstid kl. 18.00 - 22.00
 - 45 dBA nattetid kl. 22.00 - 06.00

De angivna värdena ska kontrolleras genom närfältsmätningar och beräkningar. Ekvivalentvärdena ska beräknas för hela de tidsperioder som anges ovan. Kontroll ska ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade ljudnivåer, dock minst en vart tredje år.

Villkor som
ersätter prövotids-
förordningen →
i sam från MÅD
den 19 april 2011

Dok.Id 377957

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104	Augustendalsvägen	08-561 656 00	08-561 657 99	måndag – fredag
131 26 Nacka Strand	20	E-post: mmd.nacka@dom.se		08:30-16:00
		www.nackatingsratt.domstol.se		-

NACK
Mark-

2. Maximal ljudnivå (L_{fmax}) från hamnområdet nattetid (kl. 22–06) får inte överskrida 60 dBA utomhus vid bostäder angivet som L95-nivå.¹

¹L95- 95 procent av händelserna ska hålla sig inom värdet. L95-värdet ska beräknas för hela nattperioden, dock att perioden för containerterminalen ska beräknas för den tid under natten verksamhet bedrivs vid terminalen.

3. Bostäder belägna i Hamnens omgivning får inte genom hamnverksamheten exponeras för lågfrekvent buller som vid mer än enstaka tillfällen ger upphov till överskridanden inomhus av Folkhälsomyndighetens riktvärden (FoHMFS 2014:13)

Åtgärderna ska vidtas endast om kostnaderna är rimliga med hänsyn till bostadens standard, värde och användning och med hänsyn till den effekt som uppnås.

Åtgärderna ska utformas och utföras i samråd med fastighetsägaren. Mark- och miljödomstolen överlåter åt tillsynsmyndigheten att efter förslag av Hamnen bestämma på vilka byggnader som bullerbegränsande åtgärder ska vidtas.

Åtgärderna ska vidtas inom två år efter det förhållandena som motiverar åtgärderna inträtt.

Buller från hamnrelaterad tågtrafik

4. I bostäder belägna i Hamnens omgivning, vilka genom Hamnens verksamhet beräknas utsättas för maximala ljudnivåer (L_{fmax}) från tågtrafik utomhus överstigande 75 dBA, ska Hamnen genomföra bullerbegränsande åtgärder på byggnad för boende.

Målet för åtgärderna ska vara att den maximala ljudnivån inomhus inte överstiger 45 dBA nattetid. Åtgärderna ska vidtas endast om kostnaderna är rimliga med hänsyn till bostadens standard, värde och användning och med hänsyn till den effekt som uppnås. Åtgärderna behöver inte vidtas på vård- och skolbyggnader som utsätts för den angivna nivån kvälls- eller nattetid om de inte används för ändamålet kvälls- eller nattetid. Åtgärderna ska utformas i samråd med fastighetsägaren. Mark- och miljödomstolen överlåter åt tillsynsmyndigheten att efter förslag av Hamnen bestämma på vilka bostadsbyggnader som bullerdämpande åtgärder ska vidtas.

¹L95- 95 procent av händelserna ska hålla sig inom värdet. L95-värdet ska beräknas för hela nattperioden, dock att perioden för Containerterminalen ska beräknas för den tid under natten verksamhet bedrivs vid terminalen.

Ändring
fr. Mjö
införd här

Åtgärderna ska vidtas senast inom två år efter det förhållandena som motiverar åtgärderna inträtt.

Utsläpp av dagvatten

5. (utgör tillägg till villkorspunkten 8 i Miljööverdomstolens dom den 19 april 2011) De reningssystem som ska installeras ska förses med utrustning i erforderlig omfattning med hänsyn till planerad markanvändning, varvid ska förekomma slamavskiljare, oljeavskiljare och haveriskydd i form av ventilbrunn eller motsvarande utrustning.

6. Hamnen ska i samråd med tillsynsmyndigheten ta fram provtagnings- och skötselprogram för de av Hamnen föreslagna dagvattenanläggningarna. Programmen ska inges till tillsynsmyndigheten senast sex veckor innan reningsanläggningarna tas i drift. Resultatet av efterföljande provtagningar ska redovisas och utvärderas i samråd med tillsynsmyndigheten.

Bemyndigande

Mark- och miljödomstolen överlåter åt tillsynsmyndigheten enligt 22 kap. 25 § miljöbalken att beträffande dagvattnet vid behov föreskriva om ytterligare skyddsåtgärder respektive villkor rörande utsläpp av sådant vatten.
